

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ — ШЛЯХ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена опрацюванню теоретичних основ розуміння сутності соціальної відповідальності в контексті формування в Україні європейської соціальної держави, дослідженню стану та проблем її поширення, і на цій основі — науковому обґрунтуванню пріоритетних напрямів її розвитку.

Статья посвящена изучению теоретических основ понимания сущности социальной ответственности в контексте формирования в Украине европейского социального государства, исследованию состояния и проблем её распространения, и на этой основе — научному обоснованию приоритетных направлений её развития.

The article is devoted to research on theoretical fundamentals of understanding of social responsibility in the context of building a welfare state in Ukraine, progress and problems of its expansion, as well as scientific justification of higher-priority lines of its development in Ukraine based on this research.

Ключові слова: соціальна відповідальність, соціальна держава, завдання і функції соціальної держави, моделі соціальної держави.

Ключевые слова: социальная ответственность, социальное государство, задачи и функции социального государства, модели социального государства.

Key words: social responsibility, welfare state, goals and duties of welfare state, models of welfare state.

Вступ. Соціальна відповідальність належить до низки вічно актуальних проблем, однак її розуміння значною мірою залежить від суспільних перетворень. У комплексі різноманітних змін в українському суспільстві набирає сили й трансформація структури традиційних цінностей. На жаль, відповідальність як моральна цінність суттєво втратила свої позиції продовж кризових 90-х років ХХ століття і бурхливого початку ХХІ століття. Як уже наголошувалося в попередніх роботах [1], у сучасних складних умовах економічного, політичного, демографічного, соціального розвитку України саме соціальна відповідальність може і має стати об'єднуючою національною ідеєю, без якої неможливо знайти вихід із затяжної системної кризи, що охопила всі сторони суспільного життя.

На наше глибоке переконання, науково-практичне обґрунтування й ефективна реалізація концепції формування і розвитку соціальної відповідальності на всіх рівнях є найважливішим напрямом соціально-економічної науки й політики української держави в сучасних умовах. Лише взявшись за цю проблему, ми зможемо сподіватися досягти реальної демократії, соціальної згуртованості, прогресивного людського розвитку, економічної могутності, вільного ринку, ефективного державного управління — тобто створити в Україні *соціальну державу*.

В ієрархії рівнів соціальної відповідальності основоположне, інтегруюче, визначальне значення має державний рівень. *Соціальну відповідальність несе передусім держава в особі її законодавчих і виконавчих органів*. Саме держава може і має створити справедливі і прозорі правила діяльності всіх суб'єктів і всіх громадян й ефективну систему контролю, яка б забезпечувала їх виконання. Зазначимо,

що це не зменшує важливості соціальної відповідальності також усіх людей — членів суспільства, і всіх організацій, у тім числі й бізнесових, і про це ми писали в попередніх виданнях [2; 7]. Питання нової ролі і нової моделі держави, яка б відповідала новим соціально-економічним реаліям і високим європейським стандартам, мають стати центральними, вихідними для суспільних наук і політичних дій. Могутня держава — символ ХХ століття — не виправдала себе ні в тоталітарному, ні в демократичному варіанті, не виконавши повною мірою більшість своїх програм і обіцянок. Як показує практика останніх десятиріч в Україні та й у деяких інших країнах, сучасні уряди заангажованих лобістів, що завзято протистоять один одному, відстоюючи приватні інтереси, також є і неефективними, і непривабливими, вони стають нездоланною перешкодою прогресивному розвитку. Водночас ефективне державне управління ніколи не було важливішим, ніж у наш час гостро конкурентного і швидко змінюваного світу, в якому прискореними темпами розвиваються як різноманітні можливості, так і потужні загрози. На наше глибоке переконання, основною, необхідною характеристикою справді прогресивного сучасного державного управління має стати *соціальна відповідальність*.

Постановка завдання. Метою цієї роботи є обґрунтування теоретичних основ розуміння сутності соціальної відповідальності в контексті формування в Україні європейської соціальної держави, дослідження стану та проблем її поширення, і на цій основі — розробка пріоритетних напрямів її розвитку.

Результати дослідження. Соціальна відповідальність держави виступає визначальним фактором утвердження демократичних засад в українському суспільстві. Стабільність будь-якої держави залежить від того, наскільки гармонійно поєднані у суспільстві цінності всіх рівнів й усіх суб'єктів. Соціальна відповідальність є одним із найефективніших засобів підтримання цілісності суспільства, суспільної злагоди, соціальної справедливості, вдосконалення суспільних відносин.

Означені ідеї відображаються в концепті *соціальної держави*. Соціальна сутність держави виявляється як її глибинна, визначальна властивість, що характеризується здатністю держави задовольняти потреби всього суспільства — забезпечувати його збереження, розвиток як цілісного соціального організму, а також основоположні інтереси окремих соціальних груп і всіх громадян.

Основними суб'єктами соціальної держави є: громадяни України; гарант Конституції — Президент України; вищий орган законодавчої влади — Верховна Рада України; вищий орган виконавчої влади — Кабінет Міністрів України; органи державної влади різного рівня та органи місцевого самоврядування; суб'єкти господарювання різних форм власності, профспілкові та громадські організації. Водночас, усі ці суб'єкти виступають суб'єктами соціальної відповідальності, тобто у соціальній державі від усіх них очікується *соціально відповідальна діяльність*.

Конституція України визначає нашу державу як демократичну, *соціальну*, правову (ст. 1) і закріплює низку положень щодо її соціальної відповідальності. Зокрема, в ст. 3 зазначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [4]. Але ці конституційні норми в державно-управлінській практиці втілюються поки що недостатньо. Навіть такі терміни, як «соціальна відповідальність» і «соціальна держава» не мають однозначного трактування та не знаходять широкого застосування в нормативно-правових і політичних документах, що свідчить про недооцінку суспільними організаціями, громадянами та органами державного управління важливості соціальної відповідальності, і передусім, соціальної відповідальності державної влади.

Соціальна держава характеризується такими якостями, як розвиненість прав, знання їх та вміння громадян ними скористатися, гідні умови життя, зокрема можливості продуктивної зайнятості та соціального захисту, відповідальність посадових осіб, державних інститутів та держави в цілому за свої рішення та дії, за добробут громадян. Справжнє громадянське суспільство контролює владу за допомогою численних соціальних інститутів і робить державу такою соціальною системою, що переходить під контроль громадян, служить їм та реалізує їх інтереси й прагнення.

Держава, як головний інститут політичної системи суспільства, носій імперативної влади, існує, насамперед, для задоволення соціальних потреб суспільства, отже, її соціальна функція є основоположною, визначальною. Соціальні функції взагалі притаманні будь-якій державі. Але тільки соціальна держава є «державою для людини» і реально забезпечує матеріальними ресурсами право громадянина на життя.

Передумовою виникнення соціальної держави є демократичний політичний режим, що створює можливості для здійснення ефективного управління соціальними процесами і забезпечення зростання добробуту громадян і справедливого перерозподілу суспільних благ.

Як філософська та державно-управлінська категорія, соціальна відповідальність відображає ціннісно-правовий аспект суспільних відносин. Актуалізація цієї ідеї переносить наголос з відповідальності людини перед суспільством і державою на соціальну відповідальність держави перед суспільством і людиною.

Таким чином, відносини між соціальною державою і свідомим громадянином мають формуватися на основі *взаємної* відповідальності, яка є своєрідним способом обмеження політичної влади держави і створення цивілізованих рамок людської поведінки. Це виявляється у прийнятті державою конкретних зобов'язань, спрямованих на забезпечення інтересів громадян, у реальній відповідальності державних органів та посадових осіб за виконання їх обов'язків перед суспільством і громадянами. Соціальна держава закріплює в конституції та гарантує природні права людини, ці права постійно розширюються і вдосконалюються і суворо дотримуються. Водночас громадяни дотримуються встановлених правил, виконують свої обов'язки перед суспільством і державою.

Становлення демократії, поширення її на соціально-економічне життя засобами соціально-політичних інститутів змушує органи державної влади та їх представників-посадовців брати на себе відповідальність за економічний розвиток, екологічну ситуацію, соціальний захист населення, за гідні умови життя громадян загалом. Інститути-норми соціальної держави втілюються в системі усталених, загальноновизнаних і загальноприйнятих правил, у конкретності й адресності соціальної політики, у реалізації якої беруть участь державні й громадські установи та організації.

Відповідальне ставлення до соціальних зобов'язань передбачає участь держави в регулюванні суспільних процесів, і передусім, економічної, екологічної й соціальної сфери. Це означає забезпечення соціальної орієнтації економічного розвитку та формування соціальної ринкової економіки, справедливого перерозподілу суспільних благ, товарів і послуг з метою зменшення соціальної нерівності, дотримання принципів соціальної справедливості, згуртованості та консолідації суспільства.

Сутність і особливості діяльності соціальної держави розкриваються через визначення її цілей та завдань, абсолютна більшість з яких реалізуються інститутом соціальної відповідальності держави та громадянина.

Головними завданнями соціальної держави є: забезпечення соціальної орієнтації економіки; попередження та пом'якшення соціальних ризиків і негативних наслідків, пов'язаних з ринковими відносинами; проведення активної державної соціально-економічної політики; забезпечення безпеки, добробуту, соціального та людського розвитку; створення умов для реалізації конституційних прав і свобод

людини; забезпечення рівних можливостей, гідного рівня та якості життя населення; соціальної активності та вільного розвитку особистості; досягнення соціальної стабільності в країні в інтересах кожного члена суспільства; забезпечення гармонізації відносин державних інститутів і суспільства [5].

При цьому органи державної влади, посадові особи та держава в цілому беруть на себе більший обсяг відповідальності, аніж покладають на пересічних громадян. Основними функціями соціальної держави є регулятивна, соціально-захисна, стабілізаційно-адаптивна, які мають забезпечити поступальний людський розвиток у країні тощо. Соціальна держава базується на принципах людської гідності, рівних можливостей, соціальної справедливості, субсидіарності та солідаризму.

Соціальна відповідальність держави (органів державної влади різного рівня та органів місцевого самоврядування) має системоутворюючий, багатофункціональний зміст, вона сприяє здійсненню всіх інших принципів сучасного державного управління, забезпечує позитивний імідж інститутів держави та її посадових осіб, стає обов'язковим засобом соціального прогресу. Вона виявляється в ефективному державному управлінні країною, що забезпечує соціальний, інноваційний, економічний, культурний, духовний розвиток суспільства. Соціальна відповідальність влади означає реалізацію проголошених цілей, програм, зобов'язань, досягнення прогресивних соціальних стандартів, стабільне покращення умов життя в країні. Соціальна відповідальність влади передбачає звітування посадовців та державних інститутів перед громадськістю за виконання делегованих повноважень та обов'язків, зобов'язує їх бути відкритими, давати відповіді на болючі питання життя суспільства тощо.

Як форма регуляції суспільної поведінки соціальна відповідальність означає сумлінне, відповідальне ставлення людини, посадової особи, органу державної влади до своєї діяльності. У разі порушення названими суб'єктами прав та законних інтересів іншої сторони, невиконання своїх обов'язків і соціальної ролі стосовно інших громадян, соціальна відповідальність означає отримання цими суб'єктами певних негативних наслідків.

Соціальна відповідальність ґрунтується на комплексній і динамічній системі цінностей, властивих громадянам, соціальним групам, суспільству загалом, інститутам та органам державної влади й місцевого самоврядування, їх посадовим особам. Саме така система суспільних цінностей детермінує діяльність усіх учасників соціальних дій. Однією з форм вияву соціальної відповідальності є волевиявлення людей, коли ті чи ті інститути публічної влади при порушенні усталеної системи цінностей самоусуваються, або усувають інших від виконання тих чи тих функцій.

На жаль, така відповідальність не практикується в Україні. Надвисокий рівень корупції не лише допомагає уникати відповідальності за незаконні дії, але й у багатьох випадках провокує їх. Як свідчать результати дослідження, проведеного міжнародною організацією Transparency International, у 2010 р. за показником корумпованості Україна займала 134 місце серед 178 країн. У рейтингу, де рівень корупції оцінюється за шкалою від 0 до 10 балів, у якій 0 означає тотальну корумпованість держави, а 10 — фактичну відсутність корупції, Україна отримала 2,4 балу (у 2009 р. — 2,2). Результат нижчий трьох балів вважається «ганьбою нації», яка змушена жити в тотально корумпованій країні. Відстежуючи протягом останніх 12 років рівень корупції в Україні, організація неодноразово висловлювала стурбованість критичною ситуацією в державі. Якщо у 2006 році Україна, маючи оцінку в 2,8 балу, займала 99—104 місце серед 163 країн світу, у яких здійснювалося дослідження, то у 2009-му з результатом 2,2 балу України вже опинилася на 146—153 місці серед 180 країн, охоплених дослідженням [3].

Соціальна відповідальність держави є одним з базових механізмів реалізації сучасних демократичних цінностей у державному управлінні на різних рівнях: ба-

зисному, цивілізаційному; загальнодержавному, суспільному; груповому, рольовому та персональному, ситуативному. На першому рівні соціальна відповідальність стосується проблем вищого політичного порядку — війни та миру, екологічної безпеки, техногенних та природних загроз, шляхів розвитку цивілізації тощо. На другому рівні соціальна відповідальність посадових осіб пов'язана з визначенням оптимального шляху розвитку країни, запобіганням громадянського протистояння, забезпеченням розвитку нації та соціального порозуміння. На третьому та четвертому рівнях соціальна відповідальність відображає ступінь громадянської зрілості людини, її здатність обирати національні, професійні та особистісні пріоритети, готовність відстоювати національні інтереси та національну державну політику [6].

Еволюція уявлень щодо соціальної держави та соціальної відповідальності у світовій та вітчизняній науковій думці пройшла такі етапи: зародження та поширення ідеї соціальної держави; перші спроби реалізації ідеї соціальної держави в державно-управлінській практиці; конституційне закріплення ідеї соціальної держави та початок її втілення; початок світової соціалізації; розробка цілісної концепції соціальної держави та створення її національних моделей; визнання пріоритетності соціального державотворення світовою спільнотою. Історично склалися два підходи до реалізації органами державної влади соціальних функцій — етатичний та ліберальний, які по-різному трактують співвідношення соціальної відповідальності між державою та її громадянами. Залежно від пропорційного представництва елементів етатизму та лібералізму розрізняють позитивну державу соціального захисту, державу соціальної безпеки та соціальну державу загального добробуту.

Відмінності між цими моделями обумовлюються тим, що вони формують різні функції та завдання органів державної влади й по-різному трактують співвідношення соціальної відповідальності між державою та її громадянами. Етатична модель передбачає домінування зовнішніх важелів впливу на суб'єкт соціальної взаємодії шляхом обмеження його прав та свобод. Вона проявляється виключно в нормативно-правовій сфері, регламентуючи санкціями дії учасників суспільних відносин. За такої моделі весь тягар відповідальності лежить на громадянах та державних чиновниках як індивідах, а не як представниках державних органів влади. Ліберально-демократична модель передбачає узгодження цілей усіх учасників суспільної взаємодії та визначення на цій основі спільної мети, національної ідеї як дієвого механізму соціальної відповідальності органів державного управління. Така модель підсилює легітимність державної влади та довіри до неї. Розвиток ліберально-демократичної моделі соціальної відповідальності супроводжується формуванням у громадян почуття власної гідності, зменшенням соціальної агресії, розвитком соціальних механізмів узгодження та досягнення спільних цілей [8].

Оцінка ситуації в Україні за останні роки показує, що практика недотримання законів, «подвійних стандартів» і корупції стала певною мірою реакцією на жорстке, непрозоре та інколи нелогічне обмеження свободи людської діяльності. Тому державотворчі процеси мають відбуватися у напрямку переходу від етатичної до ліберально-демократичної моделі соціальної відповідальності.

Відповідно до класифікації, розробленої Костою Еспін-Андерсоном, визначають ліберальну, корпоративну та соціал-демократичну соціальну державу [9]. *Ліберальна соціальна держава* здійснює політику надання рівних соціальних шансів індивідам та керується залишковим принципом фінансування бідних, соціального захисту незахищених верств населення, стимулюючи для них активний пошук роботи та засобів існування. Тим самим соціальна відповідальність органів державної влади має мотиваційно-стимулюючий характер і спрямована на надання громадянам можливостей для власного розвитку й самореалізації. До ліберальних соціальних держав належать Австралія, Великобританія, Канада, США, Швеїца-

рія, Японія. На заваді побудови такої моделі соціальної держави в Україні стають «радянські» традиції державного патерналізму, широкої соціальної підтримки, що перманентно підживлюються під час кожної передвиборчої компанії.

Корпоративна соціальна держава (цей тип держави називають також *консервативним*) виходить з необхідності забезпечувати рівновагу патерналістських заходів державних владних органів з адресними програмами соціальної підтримки різних професійних і майнових груп і прошарків населення. Соціальна відповідальність такої держави орієнтується на пріоритетне соціальне забезпечення родини, а не окремого індивіда. До корпоративних соціальних держав відносяться Австрія, Бельгія, Німеччина, Ірландія, Італія, Нідерланди, Фінляндія, Франція. На нашу думку, такий тип соціальної держави найприйнятніший для України.

Соціал-демократична соціальна держава проголошує рівні соціальні права громадян і забезпечує їм однакові соціальні умови та пільги. Соціальна відповідальність органів державної влади поширюється на широко розвинену систему соціального захисту та допомоги. До соціал-демократичних держав зараховують Данію, Норвегію, Швецію. В Україні такий тип соціальної держави ще довго буде неможливим, бо він передбачає найбільші соціальні видатки держави, які невіддільні від практики високих і сумлінно сплачуваних податків.

Відповідно до розроблених Костою Еспін-Андерсоном індикаторів соціальної держави [9], ми, використовуючи напрацювання І. Г. Савченка [7], визначили, що ситуація в Україні не відповідає жодному з відомих типів, і швидше має бути класифікована як *не соціальна держава* з елементами лібералізму (табл. 1).

Таблиця 1

УКРАЇНА В СВІТЛІ ІНДИКАТОРІВ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Індикатори	Існуючий стан в Україні	Відповідність моделі соціальної держави
Масштаби захисту населення від стихійних ринкових сил і недостатнього рівня доходів	Слабкий	Ліберальна
Характер державної підтримки населення	Не стимулюючий, недостатній	Не соціальна держава
Масштабність соціальних прав і соціальної підтримки	Задекларовані широкі соціальні права та соціальна підтримка	Ліберальна (декларативно)
Гарантованість прав, рівність можливостей	Низька	Не соціальна держава
Частка недержавних асигнувань на соціальні програми	Низька	Соціал-демократична
Масштаби індивідуального (колективного) фінансування соціальних програм	Низькі	Не соціальна держава
Масштаби диференціації системи соціального забезпечення	Диференційована	Корпоративна
Ємність фондів перерозподілу соціальної підтримки	Не достатня	Не соціальна держава
Масштаби гарантій і забезпечення продуктивної зайнятості населення	Декларативний характер гарантій зайнятості	Між ліберальною та корпоративною

Соціальна відповідальність держави, її інститутів та державних службовців реалізується у їх щоденній діяльності в різних напрямках державного управління. Водночас, найбільш концентровано соціальна відповідальність виявляється при здійсненні органами державної влади заходів соціальної політики. Саме соціальна політика, як

цілеспрямована діяльність по створенню гідних умов життя і людського розвитку, в процесі розбудови соціальної держави стає основною державною функцією.

Більшість державних органів, що здійснюють соціально політику, вузькоспеціалізовані. Вони займаються строго визначеною діяльністю в певній галузі — охороні здоров'я, розвитку освіти, культури, збереженні довкілля тощо. Найбільший внесок, який вони можуть здійснити як соціально відповідальні органи і особи, — це відмінне, сумлінне, етичне виконання своїх прямих функцій, покликаних забезпечувати добробут суспільства.

Це ж справедливо і для політики і стратегій будь-якої національної інституції — чи то місцеве самоврядування, бізнес, навчальний чи лікувальний заклад. Першим і найважливішим пунктом соціальної відповідальності завжди залишається сумлінне і чесне виконання тих функцій і завдань, для яких створювалася і призначена ця інституція. А найважливішим правилом діяльності в соціальній державі має бути використання лише таких способів досягнення власних цілей (у тім числі отримання прибутку), *які не завдають шкоди людям, природі і суспільству*. «Державне мислення» якраз і є прямим виявом соціальної відповідальності як для пересічного громадянина, так і особливо для державного службовця.

Гарантуючи основні соціальні права громадян, забезпечуючи умови гідного життя та можливості розвитку, виражена, цілеспрямована державна соціальна політика може і має стати важливим чинником формування соціальної відповідальності на всіх рівнях. Водночас така соціальна політика є основним інструментом реалізації соціальної відповідальності держави відносно громадян та організацій.

Висновки. Таким чином, соціальна відповідальність держави, її інститутів та державних службовців полягає у розробці та реалізації внутрішньої та зовнішньої соціально-економічної політики держави, спрямованої на забезпечення високого та все зростаючого рівня життя населення, розширення можливостей людського розвитку, гарантії соціального захисту й продуктивної зайнятості, мінімізацію соціальних ризиків. Вона виявляється у розробці та виконанні загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, національного, екологічного, культурного й духовного розвитку з найбільшою ефективністю для суспільства.

Висока соціальна відповідальність національної еліти (передусім, політичної) має виявитися у знаходженні об'єднуючої національної ідеї, яка має ґрунтуватися на пріоритеті тих духовних цінностей, які однаково поділяють громадяни різних соціальних прошарків, різного віку, різних регіонів країни, політичних уподобань чи мови спілкування, яка б відповідала прагненням кожного українця (незалежно від характеристик, які вирізняють його поміж інших) щодо розробки нової системи цінностей, упровадження ідей демократії та духовності у життя суспільства. На наше переконання, такою ідеєю має стати *соціальна відповідальність*.

Ця ідея може реалізуватися лише спільними зусиллями, тому її впровадження має стати першочерговим завданням для соціологів, політологів, економістів, працівників освіти, керівників бізнесу, політичних лідерів, представників усіх прошарків суспільства — як працівників, як батьків і як громадян. Адже діяльність органів державної влади, бізнесових та інших організацій здійснюється нами — людьми, громадянами — тож і відповідальність здійснюється через відповідальних людей. У відповідь на зростаючі загрози деморалізації й комерціалізації усіх сторін суспільного життя в Україні слід нарощувати зусилля по впровадженню ідеї соціально відповідальної діяльності.

Якщо ХХ століття було століттям економічного розвитку і соціальних трансформацій, то ХХІ століття має стати століттям людського розвитку і соціальних інновацій, найважливішою з яких, як бачиться нам сьогодні, є впровадження соціальної відповідальності на всіх рівнях — від глобального до особистісного. Природа цієї української

важливої соціальної інновації ще не цілком нам зрозуміла, і шляхи її реалізації потребують подальшого дослідження, однак безсумнівною і очевидною є її нагальна необхідність не лише для розвитку, а навіть для самозбереження нашого суспільства.

Література

1. Грішнова О. А. Соціальна відповідальність в контексті подолання системної кризи // Демографія та соціальна економіка. — 2011. — № 1(15). — С. 32—40.
2. Грішнова О. А. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, значення, стратегічні напрями розвитку в Україні // Україна: аспекти праці. — 2010. — № 7. — С. 3—8.
3. Економічна правда. Україна 134 серед 178 країн за рівнем корупції [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2010/10/26/253756/>
4. Конституція України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page>
5. Концепція соціальної держави в Україні (проект) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://cprg.org.ua/index.php?option=com>
6. Савченко І. Г. Соціальна відповідальність в контексті розбудови соціальної держави в Україні // Актуальні проблеми державного управління: Зб. наук. пр. — Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2005. — № 2(24): У 2 ч. — Ч. 1. — С. 55 — 63.
7. Соціалізація відносин у сфері праці в контексті стійкого розвитку: монографія / [А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. О. Герасименко та ін.] За наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. — К.: КНЕУ, 2010. — 348 с.
8. Ціннісний вимір соціальної відповідальності в демократичній державі / Савченко І. Г., Радченко О. В. — Х.: ХНУВС, 2008. — 200 с.
9. Gosta Esping-Andersen's. The Three Worlds of Welfare Capitalism. Cambridge, 1990.

Стаття надійшла до редакції 06.06.2011 р.

УДК 658.3

Борецька Н. П.,
акад. АЕН України, д-р екон. наук, проф., ректор
Донецький інститут ринку та соціальної політики
Крапівіна Г. О.,
канд. держ. упр., проректор
Донецький інститут ринку та соціальної політики

ДОБРОВОЛЬЧЕСТВО: ІННОВАЦІЙНА ФОРМА СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

У межах дослідження добровольчества як інноваційної форми соціально-трудоу відносин з позицій комплексного і системного підходів та діалектичного і функціонального методів виділяються основні носії відносин добровольчества. Результати обґрунтовують можливість моделювання інноваційних механізмів добровольчества для подальшого виконання ними функцій, які характерні для соціально орієнтованої економіки.

В рамках исследования добровольчества как инновационной формы социально-трудоу отношений с позиций комплексного и системного подходов и диалектического и функционального методов выделяются основные носители отношений добровольчества. Результаты обосновывают возможность моделирования инновационных механизмов добровольчества для последующего выполнения ними функций, характерных для социально ориентированной экономики.

Within the framework of research of volunteering as innovative form of social-labour relations from positions of complex and system approaches and dialectical and functional methods the basic transmitters of relations of volunteering are selected. Results ground possibility of design of innovative mechanisms of volunteering for subsequent implementation by them functions, characteristic for the socially oriented economy.